

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Bakalářská práce

Komunální volby a politický proces v obci Zahořany

Lucie Sýkorová

© 2011 ČZU v Praze

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Komunální volby a politický proces v obci Zahořany" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 21.3. 2011

_____

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala vedoucímu bakalářské práce Ing. Janu Čopíkovi, Ph.D. za odborné vedení a cenné rady. Dále děkuji bývalému starostovi Václavu Řehákovi za projevenou ochotu v poskytování cenných informací.

Komunální volby a politický proces v obci Zahořany

Communal elections and political process in the municipality of Zahořany

Souhrn

Tématem bakalářské práce je politický proces v obci Zahořany. Práce je rozdělena do dvou částí. Teoretická část se zabývá výkladem o obecním zřízení a komunálních volbách, včetně typologie lokálních modelů demokracie. Praktická část je členěna na charakteristiku obce, kde je analyzována ekonomická, historická a sociální struktura obce a na komunální politický proces v letech 1994 – 2010. Cílem práce je analyzovat komunální volby v letech 1994 až 2010 a hlavní aktéry místní politiky. Závěrečná kapitola je věnována zhodnocení dosavadního vývoje komunálních voleb v obci.

Summary

The topic of this bachelor thesis is the political process in the municipality of Zahořany. The thesis is divided into two sections. The theoretical section deals with interpretation of municipal arrangements and municipal elections, including the types of local models of democracy. The practical section is focused on characterising the municipality by analysing the economic, historical and social structure of the municipality and on describing the political process in the years 1994 – 2010. The objective of this work is to analyse municipal elections in the years 1994 to 2010. The thesis concludes with an assessment of how municipal elections have developed since 1994.

Klíčová slova: obec Zahořany, části obce, kandidátní listina, členové zastupitelstva, komunální volby, politická strana.

Keywords: the village of Zahořany, parts of the village, councillors, slate, municipal elections, political party

1. Úvod	8
2. Cíl práce a metodika	9
3. Obecní zřízení	10
3.1. Obec	10
3.1.1. Venkovské obce	10
3.1.2. Občané obce	11
3.1.3. Samostatná působnost obce	12
3.1.4. Přenesená působnost obce.....	12
4. Orgány obce	13
4.1. Zastupitelstvo obce.....	13
4.2. Rada obce	13
4.3. Starosta obce	13
4.4. Obecní úřad	14
5. Volební systém a komunální politika	14
5.1. Volby do zastupitelstev obcí	14
5.2. Volební právo.....	16
5.3. Právo být volen	16
6. Kandidátní listiny a hlasovací lístky	17
6.1. Volební strana	17
6.2. Kandidátní listiny	17
6.3. Hlasovací lístky	18
7. Volební systémy	19
7.1. Většinový systém	20
7.2. Systém poměrného zastoupení.....	21
7.3. Volby do obecních zastupitelstev v České republice.....	21
7.4. Volební chování a jednání.....	23
8. Typologie lokálních modelů demokracie a lokální politické systémy	23
8.1. Model A: Neparticipativní model	25
8.2. Model B: Apoliticko-demarchistický model.....	25
8.3. Model C: Konsenzuální model.....	26
8.4. Model D: Kompetitivní model	26
9. Obec Zahořany	28
9.1. Charakteristika obce, historie obce, demografická struktura	28
9.1.1. Charakteristika obce.....	28
9.1.2. Historie obce	31
9.2. Sociální a ekonomická charakteristika obce	32
10. Tvorba a složení kandidátní listiny	33
11. Komunální proces v letech 1994 – 2010	36
11.1. Volební období 1994 - 1998	36
11.2. Volební období 1998 - 2002	37
11.3. Volební období 2002 – 2006.....	38
11.4. Volby v roce 2006 – 2010.....	39
11.5. Volby v roce 2010.....	40
12. Závěr	42
13. Seznam použité literatury	44

1. Úvod

Jako téma své bakalářské práce jsem si vybrala komunální volby a politický proces v obci Zahořany. Toto téma jsem si vybrala především proto, že v jedné části obce Zahořany, Bořicích, žiji již od svého dětství, proto je mi tato problematika blízká. Obec Zahořany se řadí mezi obce venkovského typu. Tato obec byla podrobena, jak sociálnímu a demografickému výzkumu, tak i politickému.

Komunální volby jsou důležitým prvkem obecní samosprávy. Občané se mohou prostřednictvím voleb značně podílet na správném fungování celé obce a jejím dalším rozvoji. V politickém procesu se volby považují jako základ participace, pak je tedy právě na občanech, zda chtějí být toho všeho součástí a jak moc chtějí změnit věci pro své dobro.

2. Cíl práce a metodika

Cílem bakalářské práce je charakterizovat a zhodnotit politický proces v obci Zahořany. Stěžejním bodem je analýza komunálních voleb v letech 1994 – 2010. Součástí práce je také stručná charakteristika obce, vymezení jejího území a charakteristika, jak z pohledu demografického, tak sociálního a samozřejmě politického.

Ve výzkumu politického procesu na lokální a regionální úrovni rozhodování se uplatňují dva hlavní směry. První upřednostňuje pohled shora a na komunální politiku pohlíží jako na nejnižší patro politiky jako celku. Nezohledňuje však místní specifika. Druhý směr vychází ze základního tvrzení, že komunálních politik je tolik, kolik je obcí. Jeho základní metodou jsou většinou jednotlivé případové studie, na jejichž základě bývají teprve opatrně konstruována zobecňující tvrzení.¹

Bakalářská práce je postavena jako případová studie vybrané obce. Ke sběru dat bylo použito dotazování a studium dokumentů. Teoretická část byla vypracována na základě odborné literatury. Praktická část se skládá z rozhovorů se členy zastupitelstva obce a dále z internetových zdrojů. Nejdůležitějším zdrojem praktické části byl rozhovor s bývalým starostou obce a servery Volby.cz a Český statistický úřad. Na základě těchto serverů byly vypracovány tabulky s kandidátními listinami a s počtem obyvatel obce.

---

¹ Balík S. Metodologie výzkumu komunální politiky. In. Fiala, Strmiska P. Víceúrovňové vládnutí: teorie, přístupy, metody. Brno 2005. str. 166 - 167

3. Obecní zřízení

3.1. Obec

„Obec je základním územním samosprávným společenstvím občanů. Tvoří územní celek, který je vymezen hranicí území obce. Vystupuje v právních vztazích svým jménem a nese odpovědnost z těchto vztahů vyplívající. Obec pečuje o všestranný rozvoj svého území a o potřeby svých občanů. Při plnění svých úkolů chrání též veřejný zájem. Obec je samostatně spravována zastupitelstvem obce. Dalšími orgány obce jsou rada obce, starosta, obecní úřad a zvláštní orgány obce. Obec spravuje své záležitosti samostatně. Státní orgány a orgány krajů mohou do samostatné působnosti zasahovat, jen vyžaduje-li to ochrana zákona, a jen způsobem, který zákon stanoví. Rozsah samostatné působnosti může být omezen jen zákonem“.²

3.1.1. Venkovské obce

„Definice a vymezení venkovských obcí pro potřeby výzkumu politického procesu a občanské participace představuje komplikovaný úkol, který nelze jednoznačně vyřešit. R. Perlín k potížím s vymezením venkova uvádí, že sídelní struktura v celých Čechách sejně jako administrativní nebo historická kritéria pro vymezení venkovského prostoru neumožňují jednoznačné vymezení sídel, která jsou jednoznačně venkovem“.

J. Čmejrek ve své publikaci uvádí, že se užívají pro vymezení venkovských obcí tři přístupy. J. Čopík a V. Bubeníček se těmito přístupy souhlasí. První z těchto přístupů je založen na kritériu počtu obyvatel daného sídla. V České republice by se dala považovat hranice 2 000 obyvatel. S tím přístupem je spjat i druh přístup. Ten je založen na formálním hledisku. Za venkov se dají pokládat sídla, která nejsou městy. Třetí přístup je založen na hustotě osídlení. Podle metodiky OECD se za venkovské obce pokládají obce, které mají hustotu zalidnění menší než 150 obyvatel na 1 km².

Vymezování venkovského prostoru podle počtu obyvatel, podle jejich statutu a hustoty osídlení je pro sociologické výzkumy a pro zpracovávání rozvojových programů, které

---

² Zákon č. 128/2000 Sb. Zákon o obcích

zajišťují regionální rozvoj, důležité. Ke zkoumání politického procesu a jeho subjektů na venkově je kromě vlastního vymezení venkovského prostoru také důležité rozčlenění obcí do velikostních kategorií. Politický proces a chování politických subjektů je do jisté míry závislé na velikosti obce. Toto rozdělení obcí podle velikostních kategorií ukazuje tabulka níže.³

Tabulka č. 1: Velikostní rozdělení obcí (2008)

velikostní kategorie obcí	počet obcí		počet obyvatel	
	abs.	%	abs.	%
do 50	92	1,50	3 729	0,04
50 - 99	426	6,80	32 783	0,30
100 - 199	1 048	16,80	155 578	1,50
200 - 299	889	14,20	217 199	2,10
300 - 499	1 135	18,20	442 927	4,30
500 - 999	1 312	21,00	922 543	8,90
1 000 - 1 999	692	11,10	962 615	9,30
2 000 - 2 999	211	3,40	512 588	4,90
3 000 - 4 999	170	2,70	640 918	6,20
5 000 - 9 999	141	2,30	954 537	9,20
10 000 - 19 999	70	1,10	977 386	9,40
20 000 - 49 999	42	0,70	1 244 142	12,00
50 000 a více	21	0,30	3 314 185	31,90
Celkem	6 249	100,00	10 381 130	100,00

Zdroj: Čmejrek 2009, Participace občanů na veřejném životě venkovských obcí ČR

3.1.2. Občané obce

Občanem obce je fyzická osoba, která je státním občanem České republiky a je v obci hlášena k trvalému pobytu. Občan obce, který dovršil věku 18-ti let, má právo volit a být volen do zastupitelstva obce, hlasovat v místním referendu, vyjadřovat se k návrhu rozpočtu a k závěrečnému účtu obce za uplynulý kalendářní rok (buď písemně ve stanovené lhůtě, nebo ústně na zasedání zastupitelstva obce), také nahlížet do rozpočtu obce a do závěrečného účtu obce za uplynulý kalendářní rok, do usnesení a zápisů

³ Čmejrek, J. Obce a regiony jako politický prostor. Alfa, 2009. str. 9 - 11

z jednání zastupitelstva obce, do usnesení rady obce, výborů zastupitelstva obce a komisí rady obce a pořizovat si z nich výpisy.⁴

3.1.3. Samostatná působnost obce

Mezi samostatné působnosti obce patří záležitosti, které jsou v zájmu obce a občanů obce. Jedná se o uspokojování potřeb občanů, jako např. potřeby bydlení, dopravy a spojů, ochrany veřejného pořádku apod. Samostatná působnost obce dále souvisí s hospodařením obce. To znamená, že obec je povinna vést evidenci svého majetku; ten musí být využíván účelně a hospodárně a také chráněn před zničením, poškozením, odcizením nebo zneužitím. Do samostatné působnosti obce můžeme dále zařadit spolupráci s jinými či zahraničními obcemi, nebo možnost vytváření svazku obcí.⁵

3.1.4. Přenesená působnost obce

Přenesená působnost obce je dalším typem působnosti obce. Tato působnost je v základním rozsahu vykonávána orgány obce. Dozor nad výkonem působnosti obce je v kompetenci krajského úřadu, na jehož území se obec nachází.⁶

---

⁴ Zákon č. 128/2000 Sb. Zákon o obcích

⁵ Zákon č. 128/2000 Sb. Zákon o obcích

⁶ Zákon č. 128/2000 Sb. Zákon o obcích

4. Orgány obce

- Zastupitelstvo obce
- Rada obce
- Starosta
- Obecní úřad

4.1. Zastupitelstvo obce

Zastupitelstvo obce je složeno z členů zastupitelstva obce, jejichž počet se stanovuje podle počtu obyvatel nejpozději do 85 dnů přede dnem voleb do zastupitelstev v obcích. Počet členů, který má být zvolen, se oznámí na úřední desce obecního úřadu nejpozději do 2 dnů po jeho stanovení. Kromě toho může být počet členů zastupitelstva obce uveřejněn na obvyklém místě. Neurčí-li zastupitelstvo jinak, volí se počet členů zastupitelstva podle počtu členů zastupitelstva obce v končícím volebním období. Zasedání zastupitelstva zpravidla svolává a vede starosta obce. Zasedání je veřejné a mělo by probíhat nejméně jednou za 3 měsíce.⁷

4.2. Rada obce

Rada obce je výkonným orgánem obce v oblasti samostatné působnosti a ze své činnosti se zodpovídá zastupitelstvu obce. Rada obce je tvořena starostou, místostarostou a ostatními členy rady volených z řad zastupitelstva obce. V obci, kde se rada obce nevolí, vykonává její pravomoc starosta. Rada se nevolí v obcích, kde zastupitelstvo obce má méně než 15 členů.⁸

4.3. Starosta obce

Starosta zastupuje obec, je volen zastupitelstvem obce a za svůj výkon zodpovídá právě jemu. Musí být občanem České republiky a v případě nepřítomnosti je zastoupený

---

⁷ Krejčí O., Nová kniha o volbách. Professional Publishing, 2006. str.

⁸ Zákon č. 128/2000 Sb. Zákon o obcích

místostarostou. Starosta stanovuje stálé volební okrsky, informuje voliče o době a místě konání voleb do zastupitelstva obce, zajišťuje distribuci hlasovacích lístků voličům. Starosta svolává první zasedání okrskové volební komise tak, aby se uskutečnilo nejpozději do 21 dnů přede dnem voleb, jmenuje a odvolává zapisovatele okrskové volební komise, poskytuje každé volební straně, jejíž kandidátní listina byla zaregistrována, informace o počtu a sídlech volebních okrsků zveřejněním na úřední desce obecního úřadu do 45 dnů přede dnem voleb.⁹

4.4. Obecní úřad

Obecní úřad je tvořen starostou, místostarostou, tajemníkem a ostatními zaměstnanci obecního úřadu.

„Obecní úřad zajišťuje volební místnosti pro okrskové volební komise, zejména jejich vybavení a potřebné pracovní síly. Obecní úřad vede stálý seznam voličů a dodatek stálého seznamu voličů, řeší stížnosti na organizačně technické zabezpečení voleb na úrovni volebního okrsku, zajišťuje archivaci volební dokumentace převzaté od okrskových volebních komisí, plní další úkoly stanovené tímto zákonem“.¹⁰

5. Volební systém a komunální politika

5.1. Volby do zastupitelstev obcí

Volby do zastupitelstev obcí se konají na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva tajným hlasováním podle zásad poměrného zastoupení, přičemž obec tvoří jeden vícemandátový obvod. Volby do zastupitelstev obcí se konají ve 2 dnech ve všech obcích.

---

⁹ Zákon č. 128/2000 Sb. Zákon o obcích

¹⁰ Zákon č. 128/2000 Sb. Zákon o obcích

V současné době je zákonem povoleno v obcích do 10 tisíc obyvatel vytvářet více obvodů, ale pouze tak, aby se v nich volilo nejméně pět zastupitelů.

Aktivní volební právo má občan od 18 - let a vyžaduje obecní občanství. To znamená, že volit může nejen občan České republiky, ale také občané ostatních států Evropské unie, kteří mají v obci trvalé bydliště. Starosta i místostarosta (jehož volí zastupitelstvo), musí být občanem České republiky.

„Tři výrazně odlišná pravidla pro komunální volby od pravidel pro volby do poslanecké sněmovny a krajských zastupitelstev:

- podle § 20 zákona č. 491/2001 Sb. mohou ve volbách do obecních zastupitelstev kandidovat tzv. volební strany, kterými jsou nejen politické strany, hnutí a koalice, ale i nezávislí kandidáti a jejich sdružení, sdružení politických stran nebo politických hnutí a nezávislých kandidátů. Registrace kandidátních listin nezávislých kandidátů je podmíněna peticí určitého počtu občanů daného volebního obvodu.
- Podle § 34 téhož zákona může volič hlasovat nejvýše pro tolik kandidátů, kolik zastupitelů má být zvoleno. V komunálních volbách jsou užívány otevřené kandidátní listiny. Volič má možnost využít panašování: může hlasovat pro jednu kandidátní listinu, nebo pro jednotlivé kandidáty, či kombinovat hlasování pro kandidáty z různých kandidátních listin.
- Zákon pro volby do zastupitelstev obcí č. 491/2001 Sb. zavedl kvorum, omezující vstup stran do skrutinia, a to ve výši 5% získaných hlasů z celkového počtu hlasů, vyděleného počtem volených zastupitelů a vynásobeného počtem kandidátů, kandidujících za danou stranu, maximálně však počtem, rovným počtu volených zastupitelů”.¹¹

---

¹¹ Zákon č. 491/2001 Sb. Zákon o volbách do zastupitelstva obcí

5.2. Volební právo

„Podle současného obecného mínění patří volební právo mezi nezadatelná lidská práva. Tato prostá teze skrývá problém: lidská práva nejsou přirozená ve smyslu „daná přírodou“, nejsou ani nezadatelná v tom smyslu, že jsou nevytvořená, ani nezcizitelná ve smyslu věčnosti a neoddělitelnosti od lidského bytí. Jsou výdobytkem civilizace, výsledkem kulturního vývoje – tedy umělá. Jsou právem v tom smyslu, že jsou odůvodněným nárokem. To znamená, že pouze zformování humanistické politicko-právní filosofie umožňuje říci, že lidská práva existují a co vlastně jsou. Přirozená podstata volebního práva je spojena se zavedením reprezentativní demokracie: je zbytečné dožadovat se volebního práva v prostředí využívajícím technik demokracie přímé. Zároveň jde o právo, které ke své realizaci potřebuje i naplnění jiných lidských práv”.

Volební právo nelze uplatňovat bez ohledu na čas a místo. Je zabezpečováno řadou technických opatření. Může být vykonáváno jen v určitém místě, v určité pospolitosti a v přesně vymezeném čase (podle dodatečných pravidel), která mohou stanovit i takové detaily výkonu volebního práva, jako jsou pravidla předvolební kampaně. Jde sice o právo jednotlivce, ale jako právo směřující ke konkrétnímu užítku má vlastně kolektivní povahu – tzn. že, volební výsledek je propočítáván jako hromadný projev vůle členů dané. Moderní demokratická koncepce volebního práva vyrůstá z prosté zásady „jeden člověk, jeden hlas, jedna hodnota”.¹²

5.3. Právo být volen

Členem zastupitelstva obce se může stát každý volič, u kterého není překážka ve výkonu volebního práva. Funkce člena zastupitelstva obce je neslučitelná s funkcí vykonávanou zaměstnancem této obce zařazeným do obecního úřadu obce.¹³

---

¹² Krejčí O., Nová kniha o volbách. Professional Publishing, 2006. str. 91

¹³ Zákon č. 491/2001 Sb. Zákon o volbách do zastupitelstva obcí

6. Kandidátní listiny a hlasovací lístky

6.1. Volební strana

Volební stranou podle zákona mohou být registrované politické strany a politická hnutí, jejichž činnost nebyla pozastavena, a jejich koalice, nezávislí kandidáti, sdružení nezávislých kandidátů nebo sdružení politických stran nebo politických hnutí a nezávislých kandidátů.

Politická strana a politické hnutí může být součástí pouze jedné volební strany pro volby do téhož zastupitelstva obce. Politická strana může podávat pouze jednu kandidátní listinu do zastupitelstva obce. Kandidát může kandidovat pouze na jedné kandidátní listině volební strany pro volby do téhož zastupitelstva obce, a pokud jsou vytvořeny volební obvody pouze v jednom volebním obvodu.¹⁴

6.2. Kandidátní listiny

Kandidátní listiny pro volby do zastupitelstva obce mohou podávat volební strany. Každá volební strana může podat pro volby do téhož zastupitelstva obce pouze 1 kandidátní listinu; volí-li se do téhož zastupitelstva obce ve dvou nebo více volebních obvodech, může volební strana podat kandidátní listinu v každém volebním obvodě.

Pověřený obecní úřad zveřejní na úřední desce nejpozději 85 dnů přede dnem voleb seznam obecních úřadů v obcích, kde jsou zřízeny alespoň 2 odbory, kterým se podávají kandidátní listiny přímo a seznam obcí, ze kterých se kandidátní listiny podávají příslušnému pověřenému obecnímu úřadu.

Tvoří-li volební stranu nezávislý kandidát nebo sdružení nezávislých kandidátů, připojí ještě volební strana ke kandidátní listině petici podepsanou voliči, kteří podporují její kandidaturu. V záhlaví petice a na každé její další straně musí být uveden název volební strany, název zastupitelstva obce, do kterého volební strana kandiduje, a rok konání

---

¹⁴ Zákon č. 491/2001 Sb. Zákon o volbách do zastupitelstva obcí

voleb. Vedle podpisu voliče musí být uvedeno jeho jméno, příjmení, datum narození a místo, kde je přihlášen k trvalému pobytu, jinak tento hlas pro podporu volební strany nelze započítat.

Volební strana může na kandidátní listině uvést nejvýše tolik kandidátů, kolik je počet členů volených do zastupitelstva obce. Jsou-li pro volby do zastupitelstva obce vytvořeny volební obvody, může volební strana na kandidátní listině pro každý volební obvod uvést nejvýše tolik kandidátů, kolik členů tohoto zastupitelstva má být v tomto volebním obvodu voleno. Po uplynutí doby šedesátého dne přede dnem voleb do zastupitelstva obce nelze už doplňovat do kandidátní listiny další kandidáty a ani vzájemně měnit jejich pořadí.

Ke kandidátní listině musí být přiloženo vlastnoručně podepsané prohlášení kandidáta, že souhlasí se svou kandidaturou, že mu nejsou známy překážky volitelnosti, popřípadě tyto překážky pominou ke dni voleb do zastupitelstva obce a že nedal souhlas k tomu, aby byl uveden na jiné kandidátní listině pro volby do téhož zastupitelstva obce. Dále kandidát uvede místo trvalého bydliště a datum narození.¹⁵

6.3. Hlasovací lístky

Po registraci kandidátních listin zajistí registrační úřad tisk hlasovacích lístků. V záhlaví každého hlasovacího lístku musí být uveden název obce a počet členů zastupitelstva, který má být zvolen. Jsou-li vytvořeny volební obvody, uvede se v záhlaví hlasovacího lístku též označení volebního obvodu a počet členů zastupitelstva, který má být v daném obvodu zvolen. Hlasovací lístky jsou opatřeny razítkem příslušné obce téže barvy, které musí být na všech hlasovacích lístcích umístěno na stejném místě.

---

¹⁵ Zákon č. 491/2001 Sb. Zákon o volbách do zastupitelstva obcí

Hlasovací lístky pro volby do příslušného zastupitelstva mohou být vytištěny oboustranně. Pro označení všech volebních stran i pro údaje o všech kandidátech musí být použito stejný druh a velikost písma.

Starosta zajistí, aby hlasovací lístky byly dodány všem voličům nejpozději 3 dny předem dnem voleb a v den voleb všem okrskovým volebním komisím. V obcích, kde není starosta, zajistí tuto povinnost místostarosta; není-li v obci ani místostarosta, pak tato povinnost spadá na ředitele krajského úřadu.¹⁶

7. Volební systémy

Volební systém lze vymezit velice obecně podle klasických definic. Volební systém je souhrn všech jednotlivců a institucí (včetně vztahů mezi nimi), které se účastní voleb. Toto pojetí se dá charakterizovat jako sociologické. V užším (normativním) významu je volební systém souhrnem všech pravidel či sociálních norem, které regulují volební vztahy. V nejužším chápání se jedná o státem stanovená pravidla přípravy voleb, jejich organizace a zjišťování volebních výsledků. Toto pojetí zužuje sociologickou vizi volebního systému vlastně jen na část jeho struktury, a to do značné míry na tu část, která je ovlivnitelná subjektivním rozhodnutím.

Nejčastěji je volební systém užíván pro označení nejobecnější části uvedeného normativního vymezení. V tom případě se dá pokládat za volební systém souhrn pravidel daných rozhodnutím, zda volby proběhnou podle většinového principu, nebo podle principu poměrného zastoupení nebo podle jiného systému. Jde tedy o jádro normativního vymezení volebního systému. Samotný tento princip totiž rozhoduje o povaze hlavních norem, které určují organizaci hlasování, sběr výsledků hlasování a o základní matematické operaci, která vymezuje, jak bude vypadat převod výsledků

---

¹⁶ Zákon č. 491/2001 Sb. Zákon o volbách do zastupitelstva obcí

hlasování na mandáty. Takovéto pojetí volebního systému je někdy také označováno jako „volební formule“.

Ze všech teoretických otázek voleb přitahuje největší pozornost politiků právě problematika volebního systému, protože tato část souboru norem ovlivňuje volební chování a tedy i částečně výsledky voleb. Výběr volebního systému může ovlivnit volební právo, zvláště pak otázku rovnosti hlasů.¹⁷

7.1. Většinový systém

„Základní princip většinového systému spočívá v tom, že při volbách získává mandát jeden kandidát, a to ten, který obdržel většinu hlasů. Znaměřší využití tohoto principu je v jednomandátových obvodech, užívá se ale také v obvodech vícemandátových. V případě jednomandátových obvodů volby probíhají v tolika obvodech, kolik je mandátů do zastupitelského sboru. Většinový volební systém je vlastně „knock out system“ – rozdíl o jeden hlas znamená zisk všeho, vítěz bere vše. Rozlišují se dvě varianty většinového systému:

- Relativní (prostý) většinový systém pro jednomandátové obvody – předpokládá, že vítězí kandidát, který získal nejvíc hlasů bez ohledu na to, jak velký je tento zisk konkrétně. Využívá jednomandátové volební okruhy a kategorické hlasování (smí se hlasovat pouze pro jednoho kandidáta).
- Absolutní většinový systém – předpokládá, že kandidát pro obdržení mandátu musí získat nadpoloviční počet odevzdaných platných hlasů. Tato zásada bývá spojena s požadavkem konat v případě, že žádný kandidát nezískal absolutní většinu hlasů. Dnes se jedná o dvoukolové hlasování¹⁸.

---

¹⁷ Zákon č. 491/2001 Sb. Zákon o volbách do zastupitelstva obcí

¹⁸ Krejčí O., Nová kniha o volbách. Professional Publishing, 2006.. 55 - 58

7.2. Systém poměrného zastoupení

„Při volbách s využitím systému poměrného zastoupení získávají kandidující politické strany, koalice či hnutí mandáty podle toho, jaký byl poměr mezi hlasy, odevzdanými pro ně. Volič spolurozhoduje nejen o zvolení jednoho kandidáta, ale v relativně velkých vícemandátových volebních okruzích o osudu několika mandátů za daný volební obvod. V zásadě existuje pouze jedna čistá varianta systému poměrného zastoupení, a to tzv. systém kandidátních listin. K nim se někdy přidává i systém jednojmenného přenosného hlasování:

- Systém kandidátních listin – volič rozhoduje ve vícemandátových obvodech hlasováním pro vybranou politickou stranu, hnutí či koalici. Kandidátní listina je seznam uchazečů o mandát (kandidátů) za danou stranu, hnutí či koalici.
- Systém jednojmenného přenosného hlasování – někdy označován jako systém jediného přenosného hlasování nebo kvótně preferenční či Hareův-Clarkův systém. Při hlasování mají voliči možnost vytvoření pořadí kandidátů. Systém jednojmenného přenosného hlasování bývá někdy chápán jako zvláštní typ volebního systému. V tomto systému volič volí přímo jednotlivé soby, systém se formálně orientuje na osobnosti bez ohledu na jejich stranickou příslušnost. Volič si volně vybírá, kterým kandidátům dá své hlasy”.¹⁹

7.3. Volby do obecních zastupitelstev v České republice

Volby do zastupitelstev obcí byly v České republice po roce 1989 postupně upraveny několika zákony. Jednalo se o Zákon č. 368/1990 Sb., o volbách do zastupitelstev v obcích, podle kterého se řídily první popřevratové komunální volby v roce 1990. Zákon č. 152/1994 Sb., o volbách do zastupitelstev v obcích a o změně a doplnění některých dalších zákonů, podle kterého se uskutečnily dvoje volby (1994 a 1998). V mezidobí mezi řádnými volbami v roce 1990 a v roce 1994 byl ještě v době od července 1992 do července 1994 v platnosti Zákon č. 298/1992 Sb., o volbách do

---

¹⁹ Krejčí O., Nová kniha o volbách. Professional Publishing, 2006. str. 60

zastupitelstev v obcích a o místním referendu. Podle toho se však řídily pouze nové volby do zastupitelstev v obcích. V roce 2001 byl přijat nový Zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů. První řádné volby podle tohoto předpisu se uskutečnily v roce 2002.

Volební stranou mohou být v komunálních volbách jak politické strany, politická hnutí a jejich koalice. Nezávislí kandidáti a jejich sdružení však musí při registraci kandidátní listiny předložit petici s podpisy občanů obce, kteří jejich kandidaturu podporují.

Obec primárně tvoří jeden volební obvod, zastupitelstvo vak může rozhodnout o vytvoření více volebních obvodů. V obcích s počtem obyvatel do 10 tisíc se v každém volebním obvodu musí volit nejméně pět zastupitelů, v obcích s počtem obyvatel od 10 do 50 tisíc se musí v každé obvodě rozdělovat alespoň devět mandátů. Volební zákony z let 1990 a 1992 dokonce rozdělení na více obvodů některým obcím nařizovaly. Určovaly, že pokud se má volit více než 30 členů zastupitelstva, vytvoří městská rada obvody, ve kterých se bude volit poměrná část zastupitelů, nejméně však 10 a nejvíce 20. Zákon z roku 1994 už rozdělení na obvody nenařizoval a ponechával obcím možnost volby. Volební obvody mohly vytvořit obce, v nichž se volila alespoň 16 zastupitelů. Velikost volebních obvodů se musela pohybovat od nejméně pěti do patnácti mandátů.

Volební komunální systém se chová různě podle parametrů příslušného volebního obvodu (obce). V případě menších obcí se zvýrazňuje počet mandátů nejúspěšnějších politických formací. V málokteré malé obci však spolu soupeří větší počty stran, když už, tak více nezávislých kandidátů. Jiná situace je například ve volebních obvodech při volbách do pražského zastupitelstva. Nevýhodou malých formací a nezávislých kandidátů se mnohdy stává nenaplnění celé kandidátky. Kandiduje např. jen 6 kandidátů do 21 členného zastupitelstva.²⁰

---

²⁰ Outlý, J., Volby do zastupitelstev – vývoj a souvislosti. Praha: Politická revue č. 2, 2003.

7.4. Volební chování a jednání

Oskar Krejčí ve své publikaci uvádí, že ve stabilních liberálně demokratických společnostech jsou volby především zápasem o priority ve státním rozpočtu. V této atmosféře politické konflikty ztrácejí antagonistickou podobu. Sporé otázky se staly „jednatelné“, nejsou spojeny s bytím či nebytím soupeřících skupin. Zájmy politických elit i veřejnosti se prolínají v rovině státních příjmů a výdajů. Pozornost se soustřeďuje na vládní program, který určuje politické a finanční možnosti reformního – ale i antireformního – kursu moci při orientování a řízení společnosti. Politika se stává pragmatičtější. Strany a nátlakové skupiny se mnohem více prolínají.

V takovéto situaci by mohlo být volební jednání stále racionálnější. Soustředění na konkrétní, mnohdy dílčí témata umožňuje věcnou analýzu, která zajistí přesnější definici vlastního voličova zájmu – a poté i výběr věrohodného politického reprezentanta. Takovému volebnímu jednání ale brání celá řada bariér. Jednu z nich tvoří to nejzákladnější: volební systém. Tento na první pohled prostý úkol v podobě volby mezi poměrným a většinovým systémem je ve své postatě složitý a výběr mezi těmito dvěma hlavními systémy zpravidla vyžaduje ideologický, tedy jen zdánlivě racionální postoj. Situaci navíc komplikuje roztržičnost zájmů politické elity, která vybírá různé modely aplikace poměrného a většinového systému pro různé situace a pro odlišné roviny státní správy a samosprávy. Proto snaha jednat v takovéto situaci zcela racionálně není pro většinu lidí možné.²¹

8. Typologie lokálních modelů demokracie a lokální politické systémy

Podoba lokálních politických systémů je do jisté míry závislá na velikosti obcí. Ve velkých městech je podoba lokálního politického systému a úloha politických stran prakticky stejná jako na národní úrovni. Většinu mandátů v zastupitelstvu si rozdělují strany, které jsou zastoupené v poslanecké sněmovně. Velmi odlišně se utvářejí politické systémy v menších městech, v nichž je postavení parlamentních stran ve

---

²¹ Krejčí O., Nová kniha o volbách. Professional Publishing, 2006. ISBN str.42

srovnání s největšími městy daleko slabší a výrazněji se uplatňují sdružení nezávislých kandidátů, případně další lokální subjekty.²²

Primárním definičním kritériem pro typologizaci venkovských obcí z hlediska lokálních modelů demokracie se využívá způsob sestavování kandidátních listin. Vychází se z předpokladu, že tento způsob vyplývá ze zavedených vzorců chování a mechanismu stranického systému v konkrétním komunálním politickém prostředí. V malých obcích patří mezi hlavní předvolební (někdy jediné) aktivity.

Model předvolebního sestavování kandidátních listin vyplývá z formátu lokálního stranického systému na volební úrovni a z charakteru volebního boje o hlasy voličů, který je z podstaty předurčen zavedeným mechanismem stranického systému na úrovni zastupitelského orgánu. Tyto oba faktory lze považovat za hlavní definiční kritéria vymezující základní modely sestavování kandidátních listin, které poslouží pro definici a typologizaci lokálních modelů demokracie.

Z hlediska formátu stranického systému lze určitý lokální systém stran vymezit jako pluralitní a nepluralitní. Za určující faktor plurality je považován celkový počet kandidátů na kandidátních listinách všech volebních stran a nikoli pouze počet kandidujících stran. Za pluralistní systém označujeme i systém, ve kterém se vyskytuje jen jediná strana, což je z hlediska obecné teorie stranických systémů nepřípustné. Osamocená volební strana většinou neplní úlohu klasického politického subjektu, tím pádem její role často končí vyhlášením výsledků voleb.

Rozdělení obcí do čtyř kvalitativně odlišných skupin:

- A. nepluralitní systém + nekooperativní model,
- B. nepluralitní systém + kooperativní model,
- C. pluralitní systém + kooperativní model,
- D. pluralitní systém + nekooperativní model.²³

---

²² Čmejrek, J. *Obce a regiony jako politický prostor*. Alfa, 2009. str. 14

8.1. Model A: Neparticipativní model

Jsou to především obce, kde nezájem místních obyvatel o lokální politiku dosáhl takové míry, že ohrožuje trvání vlastní samosprávy. S tímto modelem se často setkáváme např. v obcích, jejichž bývalá zastupitelstva zadlužila místní samosprávu natolik, že žádný z místních občanů si netroufá vedení obce přebrat, protože by se nerad stal středem kritiky svých spoluobčanů. Jedním z indikátorů špatného stavu místního politického systému je konání opakovaných či dodatečných voleb, kdy se řádných voleb neúčastní ani potřebný minimální počet pěti kandidátů. Předvolební aktivity se omezují na sestavení alespoň nějaké kandidátní listiny a týkají se obvykle jen několika obyvatel obce, kterým zachování samostatnosti obce není lhostejné.²⁴

8.2. Model B: Apoliticko-demarchistický model

Do modelu B patří především obce, v nichž kandiduje jen jeden politický subjekt. Počet kandidátů uvedený na jediné kandidátní listině nepřesahuje počet volených zastupitelů a výsledky voleb jsou předem známe. Sestavování kandidátních listin se podobá spíše náboru členů zastupitelstva, protože cílem voleb je zejména obsazení zastupitelských křesel, aby byla zachována existence lokální vlády, resp. udržení samostatnosti obce.

Významným rozdílem od modelu A je skutečnost, že místním občanům není lhostejná samostatnost obce. Případný nezájem o kandidaturu do zastupitelstva je proto většinou důsledkem spokojenosti se stávajícím vedením obce. Rozhodování o politice obce a o jejím směru se většinou provádí mimo politický prostor – v rámci jiných společenských aktivit, nebo přímým kontaktem zastupitelstva s občany obce. Dalo by se říci, že vedení obcí, které spadají do tohoto lokálního modelu demokracie, vykonává svoji funkci tak, abych nedocházela k jakýmkoli politickým střetům.²⁵

---

²³ Čmejrek J., Bubeníček V., Čopík J. Demokracie v lokálním politickém prostoru. Grada, 2010. str. 155 - 156

²⁴ Čmejrek J., Bubeníček V., Čopík J. Demokracie v lokálním politickém prostoru. Grada, 2010. str. 157

²⁵ Čmejrek J., Bubeníček V., Čopík J. Demokracie v lokálním politickém prostoru. Grada, 2010. str. 158

Do tohoto modelu by se dala podle výše uvedených kritérií zařadit i obec Zahořany, jak se později také ukáže v praktické části práce.

8.3. Model C: Konsenzuální model

Tento model představuje obce s pluralitním stranickým systémem, v kterém dochází k zavádění kooperativní strategie při dosahování konsenzu. Z hlediska kritérií lze obce spadající do této skupiny prohlásit za jakousi vyvinutější verzi obcí modelu B. Také zde je hlavním cílem voleb obsazení zastupitelských křesel za účelem zachování samostatnosti obce. Volby spíše připomínají určitý druh kolektivní hry, kde úroveň rivality dosahuje stejné úrovně jako při fotbalovém zápase.

Konsenzuální model je v malých venkovských obcích poměrně častým modelem demokracie. Tyto obce se vyznačují rozšířeným spolkovým životem. Účast na veřejném životě obce se často překrývá s politickou angažovaností.²⁶

8.4. Model D: Kompetitivní model

Do této poslední kategorie spadají obce, ve kterých se mísí dohromady různé mechanismy stranických systémů se sestavováním kandidátních listin a formami vedení předvolebního boje. Od ostatních skupin obcí se tato skupina odlišuje vyšší úrovní rivality, která se projevuje například v průběhu volební kampaně. Cílem voleb bývá získání a udržení kontroly nad vedením obce. Nutnou podmínkou je zde kandidatura většího počtu politických subjektů. Škála stranických systému je velmi rozsáhlá a vymyká se možností úzkého vymezení všech případných variant. Můžeme se zde setkat se systémy, kde kandidují nezávislí kandidáti, ale i s velmi vyvinutými pluralitními systémy. V této skupině obcí se už běžně objevují i místní organizace politických stran s celonárodní působností.

---

²⁶ Čmejrek J., Bubeníček V., Čopík J. Demokracie v lokálním politickém prostoru. Grada, 2010. str. 159 - 160

„Z výše uvedených definic kompetitivního modelu lze usoudit, že se místní funkční mechanismy politických systémů přibližují politickým systémům větších obcí“. S tímto modelem se setkáváme v takových malých obcích, ve kterých dochází ke konfrontaci nejméně dvou skupin s odlišnými představami o rozvoji obce.²⁷

---

²⁷ Čmejrek J., Bubeníček V., Čopík J. Demokracie v lokálním politickém prostoru. Grada, 2010. str. 161

9. Obec Zahořany

9.1. Charakteristika obce, historie obce

Obrázek č. 1: Zahořany – letecký pohled

Zdroj: obec Zahořany

9.1.1. Charakteristika obce

Obec Zahořany leží v západních Čechách, nedaleko od německých hranic. Je to malá vesnička, která se nachází v Plzeňském kraji, cca 4 km od města Domažlice. Obec leží v údolí Koutského potoka, v nadmořské výšce 408 m, výměra katastru obce činí 585 ha. V obci se nachází Obecní úřad, v jehož správě jsou další části obce, jimiž jsou Bořice, Hříchovice, Oprechtice, Sedlice a Stanětice (do roku 1985 samostatné). V Zahořanech a přilehlých vesnicích, které jsou pod správou výše zmíněného obecního úřadu, je celkem evidováno 918 obyvatel. V samotné obci Zahořany je evidováno 391 obyvatel.

Tab. č. 2: Počet obyvatel v jednotlivých částí obce

Rok	Počet obyvatel					
	1950	1961	1970	1980	1991	2001
Celkem	1304	1263	1050	898	911	918
Bořice	161	167	119	122	151	168
Hříchovice	152	145	115	83	84	61
Oprechtice	225	214	188	145	111	121
Sedlice	101	95	78	59	53	56
Stanětice	199	210	177	143	125	124
Zahořany	466	432	373	346	387	388

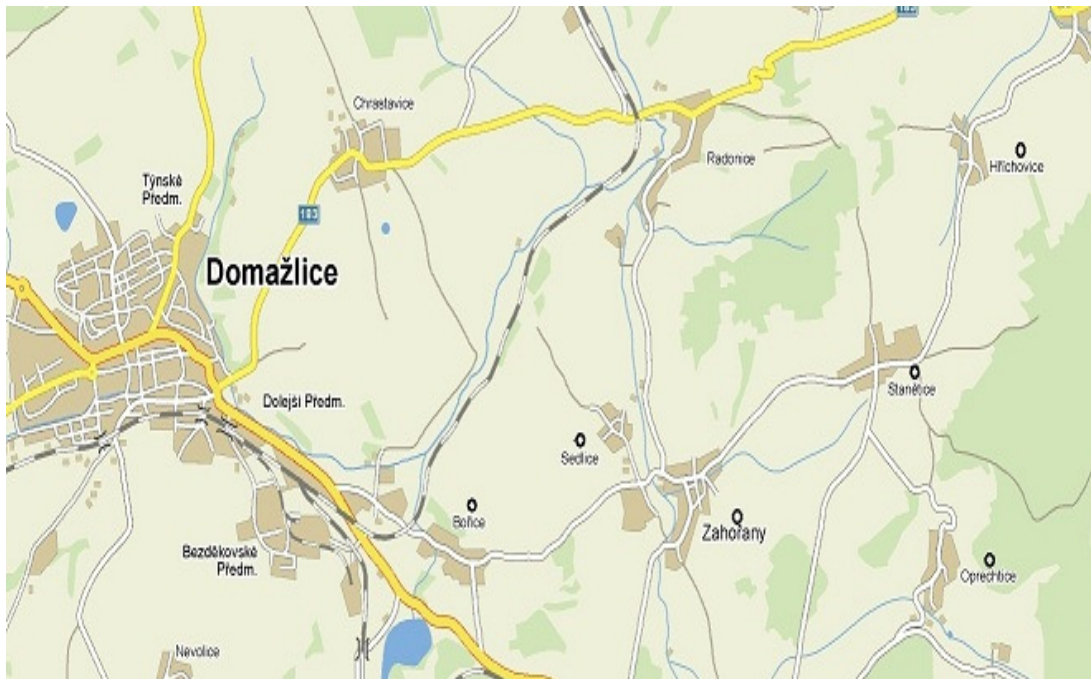
Zdroj: vlastní zpracování dle Historického lexikonu obcí

Tab. č. 3: Počet domů v jednotlivých částí obce

Rok	Počet domů					
	1950	1961	1970	1980	1991	2001
Celkem	368	326	307	278	337	365
Bořice	39	37	32	35	53	61
Hříchovice	46	38	33	27	33	35
Oprechtice	73	65	57	50	51	57
Sedlice	29	26	26	23	26	29
Stanětice	62	52	52	44	55	60
Zahořany	119	108	107	99	119	123

Zdroj: vlastní zpracování dle Historického lexikonu obcí

Obr. č. 2: Části obce Zahořany

Zdroj: mapy.cz

V obci Zahořany se nachází správa zemědělského podniku ZKS Agro s.r.o., pila, dřevozpracující provoz. Také tu můžeme najít autoopravnu, dva provozy kovovýroby, zámečnictví, truhlářství a další drobné podnikatelské subjekty. Dále je zde prodejna potravin, prodejna textilu, pohostinství a v denním provozu poštovní úřad. V Zahořanech bohužel chybí základní a mateřská škola, které by mohli využívat i obyvatelé okolních vesnic. V tomto případě musí občané Zahořan a okolních vesnic dojíždět autobusovou dopravou, nebo osobními automobily do škol a zaměstnání do nedalekých Domažlic.

9.1.2. Historie obce

První písemná zmínka o obci je stanovena rokem 1239. Již v první písemné zprávě z r. 1239 jsou Zahořany uvedeny jako majetek kláštera v Kladrubech. Ve 14. století byla ves rozdělena na mnoho dílů. V polovině 15. století části obce skoupil a sloučil zeman Jindřich Kytice, připomínaný v letech 1430 - 1458, který byl správcem kláštera v Chotěšově. Samostatnost si zahořanský statek s malou přestávkou udržel až do 1. poloviny 17. století, kdy byl připojen ke koutskému velkostatku. Majitelé vsi si zde vybudovali tvrz, která byla v 16. století přestavěna na renesanční sídlo a později využívána k hospodářským účelům.

V roce 1654 bylo v Zahořanech zaznamenáno 24 usedlostí. Po roce 1757 se počet usedlostí zvedl o pouhé 4 usedlosti. Až v roce 1930 bylo ve vsi 111 domů s 552 obyvateli. Rokem 1991 se počet domů zvedl na 120, kdežto počet obyvatel klesl z 552 na 338.

9.2. Sociální a ekonomická charakteristika obce

Tab. č. 4: Obyvatelstvo podle ekonomické aktivity (2001)

zaměstnaní	440
pracuj. důchodci	11
ženy na mat. dov.	10
nezaměstnaní	14
nepracuj. důchodci	215
studenti	186
Osoby s nezjišt. ekonom. aktivitou	1

Zdroj: ČSÚ

V roce 2001 žilo v obci Zahořany a v jejích částech celkem 454 ekonomicky aktivních obyvatel a 463 ekonomicky neaktivních obyvatel. Z celkového počtu 918 obyvatel bylo v obci 440 zaměstnaných z toho (11 pracujících důchodců, 10 žen, které byly na mateřské dovolené), 215 nepracujících důchodců, 14 lidí bylo nezaměstnáno a 186 obyvatel obce byly studenti. Míra nezaměstnanosti dosahovala v roce 2001 v obci 6%.

Nabídka pracovní síly značně převyšuje poptávku. Jak již bylo řečeno, vzhledem k velikosti obce, je zde jen malý počet podniků, které by mohly nabídnout pracovní místa, proto jsou občané obce nuceni za prací dojíždět do okolních měst.

V roce 1994 ještě tehdejší starosta František Faist nadhodil na zasedání zastupitelstva otázku, zda je někdo ze členů pro, aby se jednotlivé části obce rozdělily a osamostatnily. Jako jediný se k tomuto tématu vyjádřil Václav Řehák, který obhájil jejich nerozdělení. Hlavním důvodem bylo to, že věděl, že na tak malé obce je velký problém získat dotaci. V roce 2001 byla schválena dotace na výstavbu protipovodňových opatření v Zahořanech. Stavba začala probíhat na podzim téhož roku. Nakonec se rozhodlo, že se bude rovnou provádět i kanalizace obce. Rok po té se pokračovalo s výstavbou protipovodňových opatření procházejících obcí. Byly taktéž zahájeny projekty celkové

plynofikace obce. První etapa zahrnovala část Zahořan, Bořice, Sedlice a druhá etapa zbytek obce Zahořan. V roce 2003 byly stavby fyzicky zahájeny a následující rok dokončeny. V roce 2006 se plynofikovala školka a obecní úřad v Zahořanech a v roce 2007 došlo z prostředku Phare k plynofikaci Stanětic a Hříchovic. Všechny části obce Zahořany jsou tedy plynofikované kromě Oprechtic, kteří plynofikaci jako jediní v té době odmítli a nyní, když by byl ve vesnici rapidně větší zájem, nejsou bohužel dostatečné finanční prostředky.²⁸

V současné době plánuje nový starosta Miroslav Janděčka opravu budovy Obecního úřadu. V Bořicích na podzim zavedení kanalizace a v Hříchovicích zateplení stropu kulturní místnosti. Dále pak opravu kapliček v Sedlicích a Oprechticích a v Zahořanech renovaci fotbalového hřiště spolu s blízkou kuželárnou. To vše se uskuteční, až obci budou odsouhlasené dotace a dostane potřebné finanční prostředky.²⁹

10. Tvorba a složení kandidátní listiny

Kandidátní listiny pro volby vyhotovoval pověřený městský úřad a to úřad v Domažlicích ve smyslu § 12 volebního zákona.

Kandidátní listina je společná pro všechny části obce, a to pod hlavičkou ODS. Tato strana byla kandidáty z obce zvolena z programových důvodů (z hlediska celostátní politiky). Nikdy dříve se nestalo, že by se pro nějakou část obce sestavovala samostatná kandidátní listina. Na zasedání zastupitelstva bylo oznámeno dosavadním starostou, že bude požádána ODS, aby se mohla pod jejich hlavičkou sestavit kandidátní listina. Každý člen zastupitelstva byl osobně dotazován, zda by byl ochotný kandidovat za stranu ODS. Až poslední rok voleb podepisovali všichni kandidáti prohlášení, že kandidují dobrovolně za stranu ODS. Do té doby byli kandidáti lustrováni. V roce 2006 se musela kandidátní listina ODS pod nátlakem zahořanských lidí rozšířit na 14 členů. K tomu došlo z toho důvodu, že zastávali názor, že Zahořany, jakožto největší část obce

---

²⁸ Zdroj: rozhovor s bývalým starostou obce

²⁹ Zdroj: rozhovor se starostou obce Ing. Miroslavem Janděčkou

má malé zastoupení v kandidátní listině. Díky tomuto ohlasu se svolalo zvláštní zasedání zastupitelstva.

Prvotní podmínkou při sestavování kandidátní listiny bylo, aby byl minimálně jeden občan z každé osady v zastupitelstvu. Tato podmínka se stanovila z toho důvodu, kdyby vznikly nějaké problémy ve kterékoliv části obce, tak aby je mohl dotýčný člen zastupitelstva na zasedání přednést a lépe přiblížit. Případné kandidáty oslovovalo především vedení SDH (sdružení dobrovolný hasičů).

Kvůli lidem se stanovilo 5 volebních okrsků a sloučený byl pouze katastr Zahořany a Sedlice. To se stalo z důvodu, že Sedlice jsou téměř součástí Zahořan, a tudíž by nebylo efektivní, kdyby byl v každé části volební okrsek. Celkem bylo v roce 2001 za všechny části obce 700 oprávněných voličů. Samotná obec Zahořany měla přes 300 oprávněných voličů. Mezi všemi osadami se nikdy neobjevila výrazná rivalita, hlavně kvůli tomu, že zde figurovala pouze jedna kandidátní listina převážně s jednou stranou, kterou byla ODS, a občané neprojevovali velký zájem chodit k volbám. Někteří z nich zastávali i takový názor, že je to spíše ztráta času vzhledem k téměř stejné kandidátní listině. Dokonce samotnému starostovi obce přišly volby jako ztracené dva dny. „, Když pak ale bylo někomu nabídnuto, aby kandidoval, tak se do toho nikomu nechtělo, naopak by spíše jenom kritizovali, když se jim něco nelíbilo”.³⁰

V tabulkách níže je názorně ukázáno, že se tu v letech 1994 – 2010 neobjevilo více než dvě volební strany a kandidáti na kandidátních listinách byli bez politické příslušnosti a nějak zvlášť se nestřídali. Největší změna proběhla až v posledním roce voleb 2010.

---

³⁰ Zdroj: rozhovor s bývalým starostou obce

Tab. č. 5: Kandidáti bez politické příslušnosti

strana	1994		1998		2002		2006		2010	
	celk.	z nich bez PP	celk.	z nich bez PP	celk.	z nich bez PP	celk.	z nich bez PP	celk.	z nich bez PP
ODS	15	15	13	13	13	13	14	14	13	13
NK	-	-	-	-	-	-	1	1	1	1
Strana zelených	-	-	-	-	-	-	2	0	-	-
celkem	15	15	13	13	13	13	17	15	14	14

Zdroj: vlastní zpracování dle údajů z kandidátních listin

Tab. č. 6: Počet zastupitelů a jejich kontinuita

rok voleb		1994	1998	2002	2006	2010
celkem kandidátů		15	13	13	14	13
kandidovali poprvé		4	2	2	4	6
celkem nových kandidátů (1994 - 2010)						18
kandidovali v některých předchozích volbách	2006					4
	2002				4	2
	1998			6	3	1
	1994		11	5	3	-

Zdroj: vlastní zpracování

11. Komunální proces v letech 1994 – 2010

11.1. Volební období 1994 - 1998

Volby se konaly 18. a 19. listopadu. V tomto roce se zvolilo 15 zastupitelů, a tudíž zde byla i naposledy rada obce. Obecní rada se pak usnesla, že v obci Zahořany bude zřízeno 5 volebních okrsků a to:

- Bořice
- Hříchovice
- Stanětice
- Oprechtice
- Zahořany a Sedlice

Starostou byl zvolen František Faist, který se na tento post dostal podle počtu obdržených hlasů z 6. místa. Místostarostou se stal Kupilík Josef. Tento post místostarosty byl však prvotně nabídnut panu Václavu Řehákovi, který obdržel největší počet hlasů. Řehák přesto nabídku odmítl. Hlavní důvod byl takový, že starosta i místostarosta pocházeli z jedné části obce, a tím pádem by se později mohl vyskytnout problém výčitek od občanů ostatních obcí. Řehák zastával názor, že Zahořany jsou největší ze všech částí, tudíž by bylo vhodné, kdyby místostarostou byl někdo, kdo v obci žije. Z tohoto důvodu se tedy stal místostarostou již zmíněný Josef Kupilík. Ve volbách figurovala kandidátní listina pouze pod hlavičkou ODS.

V době, kdy starosta František Faist nemohl vykonávat svoji funkci kvůli těžké nemoci, byl místostarosta pověřen funkcí převzít. Ten však během čtvrt roku kvůli pracovnímu zatížení svoji funkci složil. Zastupitelstvo na svém zasedání v květnu 1998 po smrti starosty F. Faista zvolilo jako dočasného starostu do nových voleb Václava Řeháka a počet zastupitelů klesl na 14.

Tab. č. 7 – Kandidátní listina – jmenný seznam

Poř. Číslo	Kandidát	Navrh. Strana	Polit. přísl.	Hlasy	
	Příjmení, Jméno			abs.	%
1	Faist František	ODS	ODS	295	6.38
2	Kupilík Josef	ODS	BEZPP	321	6.94
3	Kubová Marie	ODS	BEZPP	304	6.57
4	Bláha Václav	ODS	BEZPP	281	6.7
5	Odvody Václav	ODS	BEZPP	342	7.39
6	Strádal Václav	ODS	BEZPP	310	6.70
7	Škarda Josef	ODS	BEZPP	307	6.64
8	Řehák Václav	ODS	BEZPP	353	7.63
9	Ledvína Jiří	ODS	BEZPP	278	6.1
10	Valečka Josef	ODS	BEZPP	325	7.3
11	Budka Tomáš	ODS	ODS	331	7.16
12	Odvody Josef	ODS	BEZPP	295	6.38
13	Cvachovec Rostislav	ODS	BEZPP	314	6.79
14	Sloup Jaroslav	ODS	BEZPP	304	6.57
15	Khin Josef	ODS	BEZPP	262	5.66

Pozn.: BEZPP – bez politické příslušnosti

Zdroj: volby.cz, upraveno

11.2. Volební období 1998 - 2002

Konání voleb proběhlo ve dnech 13. a 14. listopadu 1998. Od tohoto roku se stanovil počet zastupitelů na 13. Snaha sestavit kandidátní listinu s 15-ti kandidáty byla neúspěšná – lidé byli otřeseni po povodních, které ten rok postihly některé osady. Vytvářel se tlak na obec a občané trvali na tom, že se musí pro obce postavit lepší protipovodňová opatření.

Tím, že se počet zastupitelů změnil z 15 na 13, zanikla rada obce a dále už se nevolila. Pokud v obci rada není, starosta její funkci supluje. Zastupitelstvo se scházelo jednou za dva měsíce a novým starostou byl zvolen Václav Řehák, který do té doby vykonával tuto funkci dočasně. Z počátku vykonával starosta svoji funkci neuvolněně. Díky tomu přijala obec navíc jako pomocnou sílu, na místo vedoucího kanceláře starosty, uvolněného administrativního pracovníka Ing. Popelku. Místostarostou byl zvolen Miroslav Schreiner ml. K prvnímu září 2001 vykonával Václav Řehák svoji funkci uvolněně a Ing. Popelka byl propuštěn.

Tab. č. 8: Kandidátní listina – jmenný seznam

Poř. číslo	Kandidát	Navrh. strana	Polit. přísl.	Hlasy	
	Příjmení, Jméno			abs.	%
1	Budka Tomáš	ODS	BEZPP	243	7.87
2	Cvachovec Rostislav	ODS	BEZPP	228	7.39
3	Hoffmann Josef	ODS	BEZPP	234	7.58
4	Horn Jindřich	ODS	BEZPP	226	7.32
5	Jandečka Miroslav	ODS	ODS	225	7.29
6	Jennerová Venuše	ODS	BEZPP	237	7.68
7	Odvody Josef	ODS	BEZPP	229	7.42
8	Odvody Václav	ODS	BEZPP	274	8.88
9	Řehák Václav	ODS	BEZPP	258	8.36
10	Schreiner Miroslav	ODS	BEZPP	237	7.68
11	Strádal Václav	ODS	BEZPP	232	7.52
12	Vondrovic Jaroslav	ODS	BEZPP	238	7.71
13	Zenefels Jiří	ODS	BEZPP	224	7.26

Pozn.: BEZPP – bez politické příslušnosti

Zdroj: volby.cz, upraveno

11.3. Volební období 2002 – 2006

V roce 2002 probíhaly volby ve dnech 1. a 2. listopadu a od minulých voleb v roce 1998 nenastaly žádné změny. Starostou byl opět zvolen Václav Řehák a místostarostou rovněž Miroslav Schreiner. Byla sestavena kandidátní listina se 13 členy, s tím, že se později zjistilo, že na kandidátní listině kandiduje paní Weberová, která je zaměstnána u policie, tudíž nemohla být členem zastupitelstva a musela se nahradit někým jiným. To vše bylo oznámeno až po volbách – do čtvrt roku. Paní Weberové se oznámilo, že už nemůže být nadále členem zastupitelstva, jelikož se jedná o střet zájmů. Z tohoto důvodu bylo p. Weberové nabídnuto, že buď bude muset opustit své nynější zaměstnání u policie, nebo odstoupit ze zastupitelstva obce. Paní Weberová se proto rozhodla odstoupit a zastupitelstvo poté zůstalo 12 - ti členné.

Tab. č. 9: Kandidátní listina – jmenný seznam

Poř. číslo	Kandidát	Navrh. strana	Polit. přísl.	Hlasy	
	Příjmení, Jméno			abs.	%
1	Řehák Václav	ODS	BEZPP	301	8.70
2	Schreiner Miroslav	ODS	BEZPP	284	8.21
3	Odvody Václav	ODS	BEZPP	270	7.81
4	Strádal Václav	ODS	BEZPP	270	7.81
5	Odvody Josef	ODS	BEZPP	255	7.37
6	Jandečka Miroslav	ODS	ODS	253	7.31
7	Zenefels Jiří	ODS	BEZPP	263	7.60
8	Vondrovic Jaroslav	ODS	BEZPP	259	7.49
9	Weberová Dana	ODS	BEZPP	262	7.57
10	Horn Jindřich	ODS	BEZPP	261	7.54
11	Jennerová Venuše	ODS	BEZPP	250	7.23
12	Kupilík Josef	ODS	BEZPP	267	7.72
13	Bokr Milan	ODS	BEZPP	262	7.57

Pozn.: BEZPP – bez politické příslušnosti

Zdroj: volby.cz, upraveno

11.4. Volby v roce 2006 – 2010

Volby se konaly ve dnech 20. a 21. října 2006. Starostou byl opět zvolen Václav Řehák. Tento rok nastala změna na postu místostarosty. Novým místostarostou byl zvolen Kupilík Josef – měl zájem se vrátit zpět na svoje původní místo. Za Stanětice nově kandidovali do voleb Hana Hochmanová a Volmut Pavel. V Oprechticích byl nahrazen Ing. Jandečka ml. Ing. Štefanem Semanem. V Sedlicích byl nahrazen Václav Strádal Fronkem Josefem ml. a v Zahořanech nahradil Jaroslav Koutník Jiřího Zenefelce. V tomto roce zde byla opět kandidátní listina se 14 členy pod hlavičkou ODS, ale oproti ostatním rokům se objevily ještě dvě protikandidátní strany. Luboš Štengl kandidoval jako nezávislý kandidát a Stanislav Uher společně se svojí ženou Zuzanou Uhrovou kandidovali za Stranu Zelených. Do zastupitelstva se však dostali pouze kandidáti za ODS. Zastupitelstvo mělo tedy 14 členů.

Tab. č. 10: Kandidátní listina – jmenný seznam

Poř. číslo	Kandidát		Navrh. strana	Polit. přísl.	Hlasy	
	Příjmení, Jméno				abs.	%
1	Řehák Václav		ODS	BEZPP	319	7,96
2	Kupilík Josef		ODS	BEZPP	291	7,26
3	Vondrovic Jaroslav		ODS	BEZPP	297	7,41
4	Bokr Milan		ODS	BEZPP	290	7,23
5	Koutník Jaroslav		ODS	BEZPP	298	7,43
6	Krumlová Jar.		ODS	BEZPP	315	7,86
7	Odvody Josef		ODS	BEZPP	285	7,11
8	Fronk Josef		ODS	BEZPP	277	6,91
9	Hoffmannová H.		ODS	BEZPP	278	6,93
10	Jennerová Venuše		ODS	BEZPP	262	6,53
11	Volmut Pavel		ODS	BEZPP	305	7,61
12	Seman Štefan		ODS	BEZPP	250	6,23
13	Horn Jindřich		ODS	BEZPP	258	6,43
14	Schreiner Miroslav		ODS	BEZPP	282	7,03
1	Štengl Luboš		NK	BEZPP	130	100
1	Uher Stanislav		SZ	BEZPP	73	47,71
2	Uhrová Zuzana		SZ	BEZPP	80	52,28

Pozn.: NK – nezávislý kandidát, SZ – Strana Zelených, BEZPP – bez politické příslušnosti

Zdroj: volby.cz, upraveno

11.5. Volby v roce 2010

Volby proběhly ve dnech 15. a 16. října 2010. V tomto roce byla podle slov jednoho nejmenovaného bývalého člena zastupitelstva sestavována kandidátní listina tzv. „horkou jehlou“. Možní kandidáti byli sháněni na poslední chvíli a v tabulce níže je vidět, že se kandidátní listina oproti jiným létům výrazně změnila. V tomto roce kandidovalo 6 nových kandidátů, to jest téměř polovina nových členů zastupitelstva. Opět, stejně jako v minulých letech, se na kandidátní listině objevila strana ODS, k tomu ovšem přibyl jeden protikandidát Jiří Jung, který kandidoval jako nezávislý kandidát. Ten však v důsledku využívaného volebního systému neobdržel mandát. Novým starostou byl zvolen Ing. Miroslav Jandečka a na post místostarosty Jaroslav

Koutník. Přes zájem kandidovat, nebyl stávající starosta Václav Řehák při sestavování kandidátní listiny osloven.

Tab. č. 11: Kandidátní listina – jmenný seznam

Poř. Číslo	Kandidát		Navrh. Strana	Polit. přísl.	Hlasy	
	Příjmení, Jméno				abs.	%
1	Jandečka Miroslav		ODS	BEZPP	205	6,66
2	Poslední Miroslav		ODS	BEZPP	262	8,51
3	Hoffmannová H.		ODS	BEZPP	222	7,21
4	Horn Jindřich		ODS	BEZPP	224	7,28
5	Plas Václav		ODS	BEZPP	223	7,24
6	Švajner Jaroslav		ODS	BEZPP	255	8,28
7	Koutník Jaroslav		ODS	BEZPP	257	8,35
8	Fronk Josef		ODS	BEZPP	226	7,34
9	Volmut Pavel		ODS	BEZPP	267	8,68
10	Štengl Luboš		ODS	BEZPP	226	7,34
11	Bauer Vladimír		ODS	BEZPP	247	8,02
12	Kupilík Josef		ODS	BEZPP	244	7,93
13	Odvoď Josef		ODS	BEZPP	218	7,08
1	Jung Jiří		NK	BEZPP	230	100

Pozn.: NK – nezávislý kandidát, BEZPP – bez politické příslušnosti

Zdroj: volby.cz, upraveno

12. Závěr

Bakalářská práce se zabývá komunálními volbami a politickým procesem v obci Zahořany. Stěžejní částí práce je charakteristika komunálního procesu v letech 1994 – 2010.

Obec Zahořany se nachází v Plzeňském kraji, nedaleko chodského města Domažlice. Zahořany sestávají z 6 původně samostatných obcí (do roku 1985), kterými jsou: Zahořany, Bořice, Sedlice, Oprechtice, Stanětice a Hříchovice. Obec Zahořany a její části se dají řadit mezi venkovské obce. Za dobu, která je zachycena v této bakalářské práci, se politické subjekty vůbec nezměnily. Ve všech sledovaných volebních obdobích kandidovala pouze jedna volební strana – ODS (vždy však s absolutní převahou kandidátů bez politické příslušnosti, strana v obci nikdy neměla místní sdružení). Jenom ve dvou volbách se stalo, že tato strana měla nějakou protikandidující stranu. V roce 2006 kandidoval do zastupitelstva obce jeden nezávislý kandidát a dva kandidáti za Stranu Zelených. Stejně tak tomu bylo i v roce 2010, kdy se na kandidátní listině objevil jeden nezávislý kandidát. V obci složené ze 6 – ti částí by se dala předpokládat určitá rivalita, ale podle slov bývalého starosty Václava Řeháka nikdy nebyla. Na jednu stranu je to výhodou v tom směru, že obce spolu bez jakýchkoliv problémů spolupracují a vzájemně si pomáhají. Na druhou stranu je to škoda, protože zájem o politiku je malý. Toto je z velké míry dáno tím, že se v jednotlivých volebních obdobích členové zastupitelstva prakticky nemění, tudíž kandidátní listiny zůstávají téměř ve stejné sestavě a lidé nepovažují za důležité chodit volit.

Největší změnu v politickém procesu obec zaznamenala v roce 2010, kdy se kandidátní listina z poloviny zcela změnila a taktéž byl zvolen nový starosta obce. Stávající starosta Václav Řehák nebyl přes zájem kandidovat, osloven při sestavování kandidátní listiny.

Komunální proces v obci Zahořany splňuje parametry modelu B. Tedy, že kandiduje jen jeden politický subjekt. Počet kandidátů uvedený na jediné kandidátní listině nepřesahuje počet volených zastupitelů a výsledky voleb jsou předem známé. Sestavování kandidátních listin se podobá spíše náboru členů zastupitelstva, protože

cílem voleb je zejména obsazení zastupitelských křesel, aby byla zachována existence lokální vlády, resp. udržení samostatnosti obce.³¹

---

³¹ Čmejrek J., Bubeníček V., Čopík J. Demokracie v lokálním politickém prostoru. Grada, 2010. str. 158

13. Seznam použité literatury

1. Krejčí O., *Nová kniha o volbách*. Professional Publishing, 2006. ISBN 80-86946-01-0
2. Čmejrek J., Bubeníček V., Čopík J. *Demokracie v lokálním politickém prostoru*. Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3061-5
3. Čmejrek, J. *Participace občanů na veřejném životě venkovských obcí*. Alfa, 2009. ISBN 978-80-87168-10-3
4. Balík S. Metodologie výzkumu komunální politiky. In Fiala, Strmiska P., *Víceúrovňové vládnutí: teorie, přístupy, metody*. Brno, 2005. ISBN 80 – 7325 – 074 – 8
5. Outlý, J. *Volby do zastupitelstev – vývoj a souvislosti*. Praha: Politická revue č. 2, 2003.

Legislativa:

6. Zákon č. 128/2000 Sb. o obcích
7. Zákon č. 491/2001 Sb. O volbách do zastupitelstev obcí a o změně a doplnění některých dalších zákonů, jak vyplývá z pozdějších změn

Internetové zdroje:

8. <http://www.volby.cz/> [cit. 2.3.2010]
9. <http://www.czso.cz/> [cit. 3.3.2010]
10. <http://www.sldb.cz/> [cit. 5.3.2010]

Rozhovory:

11. Rozhovor s bývalým starostou obce Zahořany Václavem Řehákem, 4. 3. 2011
12. Rozhovor se stávajícím starostou obce Zahořany Ing. Miroslavem Janděčkou, 12. 3. 2011

